

Okruhy a otázky na záverečné skúšky v bakalárskom stupni v študijnom programe archívniectvo v akademickom roku 2024/2025

SLOVENSKÉ DEJINY

1. Veľká Morava – spoločensko-politický vývin, kultúra a christianizácia.
2. Vznik Uhorského kráľovstva a začleňovanie slovenského územia do uhorského štátu.
3. Stredoveká spoločnosť a vznik miest.
4. Mestá a mestečká na Slovensku – rozvoj remesiel a obchodu v 14. – 15. storočí.
5. Slobodné kráľovské a banské mestá v stredoveku a ranom novoveku na slovenskom území.
6. Poddanské obyvateľstvo v stredoveku – povinnosti, spoločenské postavenie a vnútorná diferenciacia.
7. Rozvoj hospodárstva (aj baníctva) na slovenskom území v stredoveku.
8. Humanizmus a renesancia na slovenskom území (kultúra a vzdelanosť).
9. Kultúra a umenie v období gotiky na slovenskom území (duchovný život, školstvo).
10. Začleňovanie Uhorska do habsburskej ríše (uhorské štátne orgány, postoj uhorskej šľachty k viedenskému dvoru).
11. Reformácia a protireformácia – rekatolizácia v Uhorsku a na slovenskom území.
12. Cechy a remeslá na Slovensku v ranom novoveku.
13. Osvietenský absolutizmus a reformy Márie Terézie a Jozefa II.
14. Formovanie moderného slovenského národa (od konca 18. do polovice 19. storočia).
15. Revolúcia 1848 – 1849 v Uhorsku a riešenie slovenskej otázky.
16. Memorandové a matičné obdobie v národnom živote Slovákov.
17. Rakúsko-uhorské vyrovnanie a národnopolitický život Slovákov v období dualizmu (1867 – 1918).
18. Slovenské vyst'ahovalectvo v druhej polovici 19. a začiatkom 20. storočia.
19. Politická diferenciacia slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia. 10. Prvá svetová vojna a vznik ČSR (slovenský domáci a zahraničný odboj).
20. Vznik Československej republiky a začleňovanie Slovenska do nového štátu.
21. Politický systém medzivojnového Československa, ústava z roku 1920 a charakteristika československej politickej scény – politické strany, parlamentné a prezidentské voľby.
22. Českoslovakizmus a slovenské autonomistické hnutie v rokoch 1918 – 1938.
23. Československo ako viacnárodný štát a postavenie a vzťah jednotlivých národov a národností k štátu.
24. Mníchovská dohoda a Viedenská arbitráž v dejinách Československa.
25. Slovenská republika (1938 – 1945) – politický a hospodársky vývin a medzinárodné postavenie.
26. Slovenské národné povstanie v roku 1944.
27. Politický a hospodársky vývoj Slovenska v rokoch 1945 – 1948.
28. Komunistický februárový prevrat v roku 1948 a politicko-hospodársky vývin Československa v 50. rokoch 20. storočia.
29. „Pražská jar“ 1968 – príčiny, priebeh a dôsledky. Okupácia Československa v auguste 1968.
30. Československo v 60. rokoch 20. storočia a prijatie zákona o federatívnom zriadení Československej socialistickej republiky.

SVETOVÉ DEJINY

1. Sťahovanie národov – pojem, obsah, príčiny a dôsledky.
2. Vznik, vývoj a zánik Franskej ríše. Vznik centralizovaných monarchií v západnej Európe.
3. Európska stredoveká spoločnosť (hierarchické usporiadanie a charakter).
4. Križiacke výpravy – predpoklady a príčiny, priebeh a dôsledky.
5. Raný stredovek – hospodárstvo, spoločnosť, štát, kultúra.
6. Vznik stredovekých miest – hospodársky, spoločenský a politický význam.
7. Úloha a postavenie katolíckej cirkvi v stredovekej Európe - európsky kresťanský univerzalizmus a rozvoj stredovekej vzdelanosti a kultúry.
8. Osmanská ríša a jej prenikanie do Európy v období stredoveku a novoveku.
9. Renesancia a humanizmus v európskom kultúrnom a duchovnom živote.
10. Zámorské objavné plavby v 15. a 16. storočí – predpoklady, príčiny, priebeh a dôsledky
11. Spoločenské a teoretické predpoklady reformácie a jej dôsledky pre vývoj európskeho spoločensko-politického života (16. – 17. storočie).
12. Kríza feudalizmu a formovanie absolutizmu a konštitucionalizmu v 17. storočí v Európe.
13. Osvietenstvo a jeho prejavy v európskom kultúrnom a duchovnom živote.
14. Veľká francúzska revolúcia a jej vplyv na vývoj Európy v 19. storočí.
15. Viedenský kongres (obdobie reštaurácie 1815 – 1847) a revolučné udalosti rokov 1948 – 1849 v Európe.
16. Vznik a vývoj USA (ústava).
17. Priemyselná revolúcia a nástup modernizácie v dejinách Európy (politické, hospodárske predpoklady, továrnska výroba)
18. Formovanie Ruska ako európskej mocnosti v 18. a 19. storočí.
19. Koloniálna politika európskych mocností v 19. storočí.
20. Príčiny, priebeh a výsledky prvej svetovej vojny (1914 – 1918)
21. Územné a mocensko-politické zmeny v Európe a vo svete po roku 1918 – význam, priebeh, výsledky Parížskej mierovej konferencie a Washingtonskej konferencie.
22. Vývoj medzinárodných vzťahov v 20. rokoch 20. storočia.
23. Príčiny nástupu fašizmu v Európe a vo svete a jeho prvé prejavy.
24. Medzinárodno-politická situácia vo svete v 30. rokoch 20. storočia – politika ústredných európskych mocností.
25. Príčiny, charakter, hlavné etapy a výsledky druhej svetovej vojny.
26. Miesto protihitlerovskej koalície v dejinách druhej svetovej vojny – konferencia Veľkej trojky.
27. Hlavné ohniská svetového napätia po roku 1845.
28. Charakterizujte formovanie a hlavné etapy vývoja východného mocenského bloku.
29. Studená vojna - zdroje, príčiny a charakteristika hlavných etáp.
30. Hlavné faktory a priebeh rozpadu bipolarity sveta – koniec 80. rokov 20. storočia.

DEJINY SPRÁVY I.

1. Dejiny správy ako pomocná veda historická. (Pramene, metodológia, príbuzné disciplíny, významní bádatelia a ich práce, periodizácia dejín správy na území Slovenska).
2. Vývoj správy kráľovského dvora do roku 1526. (Štruktúra kráľovského dvora, hodnostári a ich kompetencie, ústredné kráľovské súdnictvo a vidiecke súdnictvo).
3. Vývoj územnej správy v období Veľkej Moravy a Uhorského kráľovstva v stredoveku a novoveku (grad – komitát (španstvo)- stolica).

4. Vývoj správy Uhorska po r. 1526 (začlenenie Uhorska do Habsburskej monarchie, orgány rakúskej ríšskej správy, orgány uhorskej krajinskej správy, súdnictvo a jeho reformy v 18. storočí).
5. Počiatky kresťanstva a vývoj cirkevnej správy na území Veľkej Moravy..
6. Vývoj cirkevnej správy v stredovekom Uhorsku so zreteľom na územie Slovenska (štruktúra stredovekej cirkvi, rehole a kláštory, kapituly, cirkevné súdnictvo).
7. Vývoj cirkevnej správy v novoveku so zreteľom na územie Slovenska (reformácia a správa evanjelickej cirkvi, správa reformovanej cirkvi, zmeny v správe katolíckej cirkvi, uniati, pravoslávni a správa židovských náboženských obcí).
8. Vojenská správa do roku 1918, turecká okupačná správa.
9. Banská správa v stredoslovenskej a východoslovenskej banskej oblasti do roku 1918. 10. Vývoj miestnej správy v Uhorsku (mestá, mestečká, dediny) v stredoveku a novoveku.
11. Hodnoverné miesta, záujmová samospráva (cechy, bratstvá, univerzity), správa Spiša v stredoveku a novoveku.
12. Organizácia štátnej a verejnej správy Uhorska v období 1848 – 1867 (revolúcia, Bachov absolutizmus, rakúsko-maďarské vyrovnanie).
13. Organizácia štátnej a verejnej správy Uhorska v období 1867 – 1918 (zmeny v štátnej správe po roku 1867, municipálna verejná správa).
14. Štátna a verejná správa v ČSR v rokoch 1918 – 1939, začleňovanie Slovenska do systému správy ČSR.
15. Štátna a verejná správa v čase vojnovnej Slovenskej republiky 1939 – 1945, správa v čase príprav a priebehu SNP.
16. Štátna správa a verejná správa v Československu v rokoch 1945 – 1992, vznik Slovenskej republiky a jej štátna a verejná správa po roku 1993 (československá štátna správa a slovenská národná správa v období rokov 1945 – 1960, národné výbory v rokoch 1945 – 1968, transformácia v roku 1989, zánik federácie).

ARCHÍVNA TEÓRIA A ARCHÍVNA PRAX

1. Vzťah archívov k múzeám, knižniciam a registratúrnym strediskám. 2. Sústava archívov na Slovensku.
3. Archívna legislatíva po roku 1945.
4. Archívne fondy, aspekty archívneho fondu, archívne zbierky. 5. Proveniencia a pertinencia v archívoch.
6. Evidencia archívneho materiálu.
7. Spracovanie archívneho materiálu – triedenie, usporadúvanie.
8. Sprístupňovanie archívneho materiálu – inventarizácia, katalogizácia.
9. Archívne pomôcky: inventáre (analytické, syntetické), katalógy, registre, edície. 10. Tvorba spisov u pôvodcu.
11. Registratúrne stredisko.
12. Príprava a preberanie spisov do archívu. 13. Ochrana archívnych dokumentov.
14. Využívanie archívneho materiálu na správne účely a cez bádatelňu.
15. Využívanie archívneho materiálu na výchovné a osvetové ciele.